OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
ELEANOR SHARPSTON
przedstawiona w dniu 5 marca 2009 r. [1]

1. W niniejszym odwołaniu związek zawodowy 3F [2] wnosi do Trybunału o uchylenie postanowienia Sądu Pierwszej Instancji z dnia 23 kwietnia 2007 r. w sprawie T-30/03 SID przeciwko Komisji, w którym Sąd Pierwszej Instancji uznał za niedopuszczalną skargę wniesioną przez 3F na podstawie art. 230 WE o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 WE [3].

Okoliczności faktyczne i ramy prawne

Prawo wspólnotowe

Traktat WE

2. Odpowiednie przepisy art. 87 WE mają następujące brzmienie:

„Z zastrzeżeniem innych postanowień przewidzianych w niniejszym traktacie, wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiejkolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi".

[…]

1 — Język oryginału: angielski
2 — Dawniej zwany SID i takie odniesienie znajduje się w postanowieniu Sądu Pierwszej Instancji. Jednak w momencie wniesienia tego odwołania ww. związek zawodowy znany był pod nazwą 3F i z uwagi na klarowność w opinii tej będę odnosić się do niego w ten sposób.
3 — C (2002) 4370 wersja ostateczna; zwana dalej „sporną decyzją".

3. „Za zgodną ze wspólnym rynkiem może zostać uznana:

[…]

c) pomoc przeznaczona na ułatwianie rozwoju niektórych działań gospodarczych lub niektórych regionów gospodarczych, o ile nie zmienia warunków wymiany handlowej w zakresie sprzecznym ze wspólnym interesem;

[…]”.

3. Artykuł 88 WE stanowi, że wszystkie systemy pomocy podlegają stałej kontroli przez Komisję. Komisja może wszcząć formalne postępowanie wyjaśniające na podstawie art. 88 ust. 2 WE, w trakcie którego „strony zainteresowane” określoną pomocą mogą przedstawić Komisji uwagi [4]. Wówczas przeprowadzane jest kompletne badanie domniemanej pomocy. W przeciwnym razie Komisja może postanowić — co uczyniła w niniejszej sprawie — że wszczęcie takiego postępowanie nie jest konieczne, jeżeli uzna, że rozpatrywane środki nie stanowią pomocy lub że ją stanowią, ale są oczywiście zgodne ze wspólnym rynkiem.

4. Akapit czwarty art. 230 WE stanowi, że każda osoba prawna może wnieść skargę na decyzję, która, pomimo że została skierowana do innej osoby, dotyczy tej pierwszej bezpośrednio i indywidualnie.

Wytyczne wspólnotowe z 1997 r.

5. Pomoc państwa dla transportu morskiego jest regulowana w wytycznych wspólnotowych z 1997 r. w sprawie pomocy państwa dla transportu morskiego (zwanych dalej „wytycznymi z 1997 r.”) [5]. Wytyczne te dotyczą między innymi pewnych okoliczności, w których pomoc przyznana przedsiębiorstwom świadczącym usługi transportu morskiego może być uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem. W szczególności sekcja 3.2 ustanawia wytyczne mające na celu ustalenie zgodności pomocy państwa przyznanej w celu zmniejszenia kosztów związanych z zatrudnieniem.

4 — Procedury badania pomocy państwa znajdują się w rozporządzeniu Rady (WE) nr 659/1999 z dnia 22 marca 1999 r. ustanawiającym szczegółowe zasady stosowania art. 93 traktatu WE (Dz.U. 1999, L 83, s. 1). Artykuł 93 traktatu zgodnie z nową numeracją jest art. 88 WE.

5 — Dz.U. 1997, C 205, s. 5. Wytyczne te zastąpiły wytyczne z 1989 r. [SEC (89) 921 wersja ostateczna], których dwa podstawowe cele stanowiło utrzymanie statków pod banderą wspólnotową i zatrudnianie w jak największej liczbie marynarzy ze Wspólnoty.

6. Akapity piąty i szósty sekcji 3.2 mają następujące brzmienie:

„Środki wspierające sektor gospodarki morskiej powinny zatem mieć na celu przede wszystkim redukcję obciążeń podatkowych i obciążeń związanych z innymi kosztami ponoszonymi przez wspólnotowych właścicieli [armatorów] statków i marynarzy wspólnotowych (tj. tych będących podatnikami i/lub opłacających składki z zakresu zabezpieczenia społecznego w państwach członkowskich) w celu zbliżenia ich do poziomu światowego. Środki te powinny raczej bezpośrednio stymulować rozwój sektora oraz podnoszenie poziomu zatrudnienia, niż dostarczać ogólnej pomocy finansowej.

Zatem zgodnie z powyższym celem należy zaaprobować następujące działania dotyczące kosztów zatrudnienia w żegludze wspólnotowej:

[…]

— obniżenie stawek podatku dochodowego obowiązującego marynarzy wspólnotowych zatrudnionych na pokładach statków zarejestrowanych w państwach członkowskich”.

7. Siódmy akapit tej sekcji stanowi, że stawka podatku dochodowego może być zredukowana do poziomu zerowego na podstawie systemów pomocowych państw członkowskich.

Prawo krajowe

8. Dania posiada dwa rejestry statków. Pierwszy z nich to zwykły rejestr statków tzw. duński krajowy rejestr statków (Dansk Nationalt Skibsregister lub DAS). W 1988 r. Dania ustanowiła drugi rejestr tzw. duński międzynarodowy rejestr statków (Dansk Internationalt Skibsregister lub DIS) [6]. Armatorzy statków wpisanych do tego rejestru mogą także zatrudniać marynarzy spoza UE, wynagradzając ich zgodnie z ich prawem krajowym [7].

9. Marynarzom na pokładzie statków wpisanych do rejestru DIS zostały przyznane przez rząd duński pewne korzyści podatkowe [8]. W szczególności pracownicy zatrudnieni na pokładzie statku wpisanego do rejestru DIS zostali całkowicie zwolnieni z obowiązku zapłaty podatku dochodowego. Wydaje się być ogólnie przyjęte, że korzyść z tych prze-

6 — Ustawa nr 408 z dnia 1 lipca 1988 r., która weszła w życie w dniu 23 sierpnia 1988 r. (*Lovtidende*, część A z dnia 22 lipca 1988 r.).

7 — Innymi słowy chodzi tu o warunki wynagrodzenia obowiązujące w państwach trzecich, które są w praktyce niższe niż wynagrodzenie marynarzy z państw członkowskich UE.

8 — Ustawa nr 361-364 z dnia 1 lipca 1988 r., która weszła w życie w dniu 1 stycznia 1989 r. (*Lovtidende*, część A z dnia 2 lipca 1988 r.).

pisów podatkowych przechodzi na armatorów, którzy w taki sposób mają możliwość obniżenia wynagrodzeń brutto, co nie objawia się w obniżeniu wynagrodzenia netto zwolnionych z podatku marynarzy.

Sporna decyzja

10. Sporna decyzja została wydana w wyniku skargi wniesionej przez 3F — związek zawodowy, który reprezentuje (między innymi) marynarzy. Zdaniem 3F wspomniane przepisy podatkowe a w szczególności zwolnienia z podatku marynarzy na pokładzie wpisanych do rejestru DIS statków są sprzeczne z wytycznymi z 1997 r. i należy je uznać za pomoc państwa niezgodną z prawem.

11. W spornej decyzji Komisja uznała, że przepisy te stanowią pomoc państwa, ale że są zgodne ze wspólnym rynkiem zgodnie z art. 87 ust. 3 lit. c) WE. Dlatego też Komisja postanowiła nie wszczynać formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 WE i nie wnosić zastrzeżeń do przepisów podatkowych, które stanowiły przedmiot skargi wniesionej przez 3F.

Postanowienie Sądu Pierwszej Instancji

12. 3F wniósł do Sądu Pierwszej Instancji skargę, domagając się stwierdzenia nieważności spornej decyzji. Skarga została oparta na trzech następujących zarzutach:

i) naruszenie art. 88 ust. 2 WE (poprzez to, że Komisja nie wszczęła formalnego postępowania wyjaśniającego, pomimo czteroletniego terminu odpowiedzi na skargę, którą 3F wniosła, wskazując na „poważne trudności" w ustaleniu zgodności z prawem pomocy państwa);

ii) naruszenie art. 87 ust. 3 lit. c) WE (poprzez twierdzenie Komisji, że pomoc była zgodna z prawem, podczas gdy zdaniem 3F nie stanowiła ona zachęty dla pracodawców, żeby korzystniej traktowali marynarzy z WE, czego wymagają wytyczne z 1997 r. i wytyczne z 1989 r. oraz naruszenie zasady uzasadnionych oczekiwań);

iii) oczywisty błąd w ocenie (poprzez nieuwzględnienie przez Komisję polityki społecznej i niesprawdzenie, co powodowało pracodawcą, że zatrudniał jednego marynarza zamiast drugiego).

13. W skardze do Sądu Pierwszej Instancji 3F zmierzał najpierw do wykazana, że posiada legitymację procesową do wniesienia skargi o stwierdzenie nieważności. 3F w szczególności twierdził, że pełni on jasno określoną pozycję negocjatora układów zbiorowych i że system pomocy przewidujący zwolnienia podatkowe nie tylko dla marynarzy wspólnotowych, ale też dla innych marynarzy (w tym należących do pozawspólnotowych związków zawodowych) wywierał wpływ na możliwości negocjowania takich układów przez 3F. Związek ten twierdzi, że taka sytuacja była niekorzystna pod względem konkurencyjnym dla jego członków. 3F powołuje się także na fakt, że sporna decyzja stanowi konsekwencję wniesionej przez niego skargi.

14. Komisja wniosła zarzut niedopuszczalności, który został uwzględniony w postanowieniu Sądu Pierwszej Instancji.

15. Sąd Pierwszej Instancji przedstawił na początku uwagi wstępne [9], w których zawarł ogólny test z wyroku w sprawie Plaumann [10] na to, czy akt prawny dotyczy danego podmiotu bezpośrednio i indywidualnie oraz przedstawił kryteria legitymacji procesowej dla strony, która żąda stwierdzenia nieważności decyzji Komisji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 WE, gdy strona ta dąży do ochrony swoich praw proceduralnych oraz kryteria legitymacji procesowej dla strony kwestionującej zasadności decyzji, w której dokonano oceny pomocy.

16. Sąd Pierwszej Instancji przystąpił następnie do oceny dopuszczalności skargi o stwierdzenie nieważności wniesionej przez 3F w oparciu o test zgodny z linią orzecznictwa z wyroku w sprawie Plaumann. W szczególności w pkt 32 Sąd stwierdził, że 3F:

„[…] nie może podnosić, że rozpatrywana pomoc oddziałuje na jej pozycję konkurencyjną. Po pierwsze, zostało stwierdzone, że związek pracowników przedsiębiorstwa, który domniemywa się, iż korzystał z pomocy państwa, nie konkuruje w żaden sposób z tym przedsiębiorstwem[[11]]. Po drugie, w zakresie, w jakim wnoszący odwołanie powołuje się na swoją pozycję konkurencyjną w odniesieniu do innych związków zawodowych marynarzy przy negocjowaniu porozumień zbiorowych w tym sektorze, wystarczy przypomnieć, że porozumienia zawarte w ramach porozumień zbiorowych nie wchodzą w zakres prawa konkurencji [[12]]” [13].

17. Przypomniawszy, że podmioty reprezentujące pracowników danego przedsiębiorstwa mogą w charakterze stron zainteresowanych

9 — Punkty 21–26 zaskarżonego postanowienia. Omawiam te uwagi w pkt 26–49 poniżej.

10 — Wyrok z dnia 15 lipca 1963 r. w sprawie 25/62 Plaumann przeciwko Komisji, Rec. s. 197.

11 — Sąd powołał się na wyrok z dnia 18 grudnia 1997 r. w sprawie T-178/94 ATM przeciwko Komisji, Rec. s. II-2529, pkt 63.

12 — Co się tyczy niestosowania art. 3 lit. g) WE i art. 81 WE do porozumień zbiorowych, Sąd Pierwszej Instancji odniósł się do wyroku z dnia 21 września 1999 r. w sprawie C-67/96 Albany, Rec. s. I-5751, pkt 52-60.

13 — Punkt ten stanowi podstawę pierwszego zarzutu odwołania, zob. poniżej pkt 22.

w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE wnosić uwagi do Komisji w przedmiocie aspektów społecznych, Sąd Pierwszej Instancji w pkt 36 stwierdził, że:

„W niniejszej sprawie […] zdaje się, że aspekty społeczne związane z rejestrem DIS dotyczą głównie ustanowienia tego rejestru […] nie zaś towarzyszących temu przepisów podatkowych […]. Po pierwsze, Komisja uznała, że ustanowienie rejestru DIS nie stanowi pomocy państwa i ograniczyła ona swoje badanie zgodności ze wspólnym rynkiem rozpatrywanych przepisów krajowych jedynie do przepisów podatkowych […]. Po drugie, w swoich uwagach dotyczących zarzutu niedopuszczalności […] skarżący wyraźnie stwierdził, że jego skarga opiera się na naruszeniu art. 87 ust. 3 lit. c) WE i że nigdy nie uważał, iż pomoc państwa wynikała z faktu, że marynarze spoza Wspólnoty mogli podlegać innym warunkom zatrudnienia niż marynarze pochodzący ze Wspólnoty. W związku z tym, w niniejszej sprawie aspekty społeczne dotyczące rejestru tylko pośrednio dotyczą przedmiotu spornej decyzji a co za tym idzie niniejszego postępowania. Skarżący nie może zatem powoływać się na te aspekty społeczne w celu ustalenia, że omawiana pomoc państwa dotyczy go indywidualnie” [14].

18. Sąd Pierwszej Instancji następnie w pkt 37 stwierdził, że:

„[3F] nie może uważać, że rozpatrywana pomoc dotyczy go indywidualnie, tylko dlatego że jest ona przekazywana beneficjentom poprzez obniżenie żądań płacowych marynarzy korzystających ze zwolnienia z podatku dochodowego ustanowionego w rozpatrywanych przepisach podatkowych. Sporna decyzja dotyczy korzyści otrzymanych przez beneficjentów pomocy nie zaś metod jej przekazywania” [15].

19. Wreszcie w pkt 38-40 Sąd Pierwszej Instancji stwierdził, że:

„[3F] nie wykazał, że rozpatrywana pomoc mogła mieć bezpośredni wpływ na jego własne interesy jako negocjatora.

W tym względzie należy przypomnieć, że w wyrokach w sprawie Van der Kooy i in. przeciwko Komisji i CIRFS przeciwko Komisji […] skarżący nie mogli powołać się na swoją szczególną tudzież wyjątkową pozycję jako

14 — Punkt ten stanowi podstawę drugiego zarzutu odwołania, zob. poniżej pkt 23.

15 — Punkt ten stanowi podstawę trzeciego zarzutu odwołania, zob. poniżej pkt 24.

podmioty, które negocjowały i podpisały porozumienie ustanawiające wysokość pomocy państwa oraz uczestniczyły ściśle w postępowaniu przed Komisją [16] lub byli rozmówcami Komisji w przedmiocie wprowadzenia definicji dyscypliny dotyczącej pomocy państwa w rozpatrywanym sektorze [17].

W niniejszej sprawie sam fakt, że skarżący wniósł skargę do Komisji przeciwko omawianej pomocy nie oznacza, że pomoc ta dotyczy go indywidualnie. Ponadto nawet jeżeli skarżący był jednym z negocjatorów porozumień zbiorowych na rzecz marynarzy na pokładach statków wpisanych do jednego z duńskich rejestrów i w takim charakterze brał udział w mechanizmie przekazania pomocy dla armatorów, skarżący nie wykazał, że razem z Komisją negocjował opracowanie wytycznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa dla transportu morskiego, o których mowa w niniejszej sprawie, ani że negocjował z Komisją lub rządem duńskim przyjęcie rozpatrywanych przepisów podatkowych" [18].

20. Na tej podstawie Sąd Pierwszej Instancji uznał, że sporna decyzja nie dotyczy indywidualnie ani 3F, ani członków tego związku zawodowego.

16 — W tym względzie Sąd odniósł się do wyroków: z dnia 2 lutego 1988 r. w sprawach połączonych 67/85, 68/85 i 70/85 Van der Kooy i in. przeciwko Komisji, Rec. s. 219, pkt 21-24 i z dnia 23 maja 2000 r. w sprawie C-106/98 P Comité d'entreprise de la Société française de production i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-3659, pkt 43.

17 — Sąd odniósł się tutaj do wyroków: z dnia 24 marca 1993 r. w sprawie C-313/90 CIRFS i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-1125, pkt 29 i 30 i do ww. w przypisie 16 w sprawie Comité d'entreprise de la Société française de production, pkt 44.

18 — Punkt ten stanowi podstawę trzeciego zarzutu odwołania, zob. poniżej pkt 25.

Odwołanie

21. 3F opiera swoje odwołanie od postanowienia Sądu Pierwszej Instancji na czterech zarzutach.

22. Po pierwsze, Sąd Pierwszej Instancji naruszył prawo, powołując się na wyrok w sprawie Albany [19] w celu stwierdzenia, że 3F nie mógł opierać się na swojej pozycji konkurencyjnej przy negocjowaniu porozumień zbiorowych w celu ustalenia, że omawiana pomoc dotyczyła go indywidualnie.

23. Po drugie, Sąd Pierwszej Instancji naruszył prawo, stwierdzając, że 3F nie mógł powoływać się na aspekty społeczne w celu wykazania, że sporna decyzja dotyczyła go indywidualnie.

24. Po trzecie, Sąd Pierwszej Instancji niewłaściwie zastosował orzecznictwo w sprawach Plaumann oraz ARE [20], stwierdzając, że sporna decyzja nie może dotyczyć 3F indywidualnie jedynie z powodu tego, że sporna pomoc przekazywana jest beneficjentom poprzez obniżenie żądań płacowych marynarzy korzystających ze zwolnienia od podatku dochodowego.

19 — Wyżej wymieniony w przypisie 12.

20 — Wyrok z dnia 13 grudnia 2005 r. w sprawie C-78/03 P Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, zwany „wyrokiem w sprawie ARE", Zb.Orz. s. I-10737.

25. Po czwarte, Sąd Pierwszej Instancji niewłaściwie zastosował orzecznictwo w sprawach Van der Kooy i CIRFS, stwierdzając, że rozpatrywane przepisy podatkowe ze spornej decyzji nie miały wpływu na własne interesy wnoszącego odwołanie jako negocjatora.

27. Artykuł 230 WE stanowi ogólną podstawę dla osób fizycznych i prawnych (w tym dla związków zawodowych) do wnoszenia skarg o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji, której adresatem jest państwo członkowskie (tak jak w przypadku spornej decyzji), jeżeli decyzja ta bezpośrednio i indywidualnie dotyczy strony wnoszącej taką skargę.

Uwagi wstępne

26. W skardze do Sądu Pierwszej Instancji 3F wniósł o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 WE [21]. Jest względnie mało spraw dotyczących tego konkretnego rodzaju skargi [22]; i brak jest przejrzystości co do tego, jaki test dotyczący legitymacji procesowej jest właściwy [23]. Dlatego też uważam za użyteczne, żeby przedstawić, jaki sposób oceny legitymacji procesowej przed sądem przy tego rodzaju skargach jest według mnie właściwy.

28. Trybunał niejednokrotnie dokonywał wykładni „bezpośredniego i indywidualnego oddziaływania" w dobrze znanej linii orzecznictwa. W szczególności w wyroku w sprawie Plaumann [24] Trybunał stwierdził, że decyzja dotyczy stron indywidualnie wyłącznie, gdy odnosi się do nich ze względu na określone cechy, które są im właściwe lub na sytuację faktyczną, która odróżnia je od wszelkich innych osób i w związku z tym je indywidualizuje.

29. W kontekście decyzji wydanych przez Komisję w ramach stałego badania przez nią systemów pomocy istniejących w państwach członkowskich [25], Trybunał opracował bardziej specyficzny zestaw testów mających na celu ocenę legitymacji procesowej osoby

21 — Wprawdzie celem skargi do Sądu Pierwszej Instancji było stwierdzenie nieważności spornej decyzji, to pierwszy zarzut skarżącego miał charakter proceduralny i Sąd Pierwszej Instancji potraktował tę skargę jako mającą na celu między innymi zagwarantowanie praw proceduralnych 3F. Dla celów niniejszego odwołania uczynię podobnie.

22 — W przeciwieństwie do obszerniejszej linii orzeczniczej dotyczącej ustalania legitymacji procesowej, w przypadkach gdy Komisja wszczęła formalne postępowanie wyjaśniające na podstawie art. 88 ust. 2 WE, a następnie pod koniec postępowania jej decyzja jest kwestionowana.

23 — W samym postanowieniu jest rzeczywiście dwuznaczność, co do tego, jaki test dotyczący legitymacji procesowej należy zastosować; porównaj pkt 28 z pkt 27 i 30.

24 — Wyżej wymieniony w przypisie 10, pkt 107. Ostatnio formuła ta została wykorzystana w wyroku z dnia 22 grudnia 2008 r. w sprawie C-487/06 P British Aggregates przeciwko Komisji (zwanym dalej „wyrokiem w sprawie BAA"), Zb.Orz. s. I-10505, pkt 27.

25 — Artykuł 88 ust. 1 WE.

prawnej, w sytuacji gdy osoba ta ma zamiar wnieść skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 WE.

30. Ten odrębny test na legitymację procesową został najpierw opracowany w wyroku w sprawie Cook [26] i w sprawie Matra [27]. W tych dwóch wyrokach Trybunał zawarł niższy próg dla stron kwestionujących taką decyzję, stwierdzając, że osobom, które mają korzystać z gwarancji proceduralnych z art. 88 ust. 2 WE należy przyznać prawo do zakwestionowania decyzji Komisji o niewszczynaniu postępowania.

31. Trybunał odniósł się do wyroku w sprawie Intermills [28] w celu zdefiniowania wspomnianych osób prawnych. Opierając się na brzmieniu art. 88 ust. 2 WE, Trybunał wywnioskował, że „zainteresowane strony" mają prawo wnieść skargę w celu ochrony swoich gwarancji procesowych. Żeby należeć do kategorii „zainteresowanych osób", skarżący musi wykazać, że przyznanie pomocy może mieć wpływ na jego interesy. Trybunał stwierdził w szczególności, że do kategorii tej należą przedsiębiorstwa konkurujące z odbiorcami rozpatrywanej pomocy.

26 — Wyrok z dnia 19 maja 1993 r. w sprawie C-198/91 Cook przeciwko Komisji, Rec. s. I-2487, pkt 23 i nast.

27 — Wyrok z dnia 15 czerwca 1993 r. w sprawie C-225/91 Matra przeciwko Komisji, Rec. s. I-3203, pkt 17 i nast.

28 — Wyrok z dnia 14 listopada 1984 r. w sprawie C-323/82 Intermills przeciwko Komisji, Rec. s. 3809, pkt 16.

32. W wyroku w sprawie ARE [29] Trybunał potwierdził różnicę pomiędzy testem na legitymację procesową dla skarżących zmierzających jedynie do ochrony swoich praw proceduralnych na podstawie art. 88 ust. 2 WE a testem dla tych, którzy zmierzają do zakwestionowania zasadności samej decyzji, w której dokonano oceny pomocy.

33. Zgodnie z wyrokiem w sprawie ARE, jeżeli skarżący dąży do ochrony swoich praw proceduralnych, musi on jedynie wykazać, że należy on do kategorii „zainteresowanej strony" w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE. Tymczasem, jeżeli skarżący kwestionuje „zasadność samej decyzji, w której dokonano oceny pomocy", musi on wykazać, że spełnia wymogi testu na legitymację procesową zawartego w wyroku Trybunału w sprawie Plaumann.

34. W ostatnim wyroku z tej dziedziny w sprawie BAA [30], Trybunał stwierdził, że skarżący, który podważa zasadność decyzji, w której dokonano oceny pomocy, musi wykazać, że posiada on specjalny lub szczególny status w rozumieniu wyroku w sprawie Plaumann [31].

29 — Wyżej wymieniony w przypisie 20, pkt 34–37.

30 — Wyżej wymieniony w przypisie 24.

31 — Zobacz w szczególności pkt 25–30 i pkt 35.

35. Wyrok w sprawie BAA jest godny odnotowania, ponieważ skarżący zakwestionował w nim decyzję Komisji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego, powołując się na naruszenie praw proceduralnych jak i na błąd Komisji co do oceny zasadności decyzji [32]. Trybunał w odwołaniu rozpatrzył łącznie wszystkie zarzuty podniesione przez skarżącego przed Sądem Pierwszej Instancji [33]. Z wyroku tego wynika, że jeżeli strona w swojej skardze zawrze zarzut co do zasadności samej decyzji, testem na legitymację procesową będzie test z wyroku w sprawie Plaumann i następująca po nim linia orzecznicza. Ponadto wyrok ten pozwala przypuszczać, że nie jest możliwe, ażeby Sąd Pierwszej Instancji oddzielnie rozpatrywał zarzuty przed nim podniesione, w ten sposób, że jeżeli skarżący nie spełniałby warunków dopuszczalności z wyroku w sprawie Plaumann w odniesieniu do zarzutu dotyczącego zasadności, Sąd mógłby dokonać oceny dopuszczalności w ramach kategorii „zainteresowanych osób" w odniesieniu do zarzutów proceduralnych [34].

36. Stosowane do tej pory przez Trybunał podejście spotkało się z krytyką ze strony doktryny [35]. Nie zamierzam przeprowadzać obszernej krytyki rozwiązania przyjętego przez Trybunał w tej opinii. Niemniej jednak chciałabym zawrzeć krótki komentarz.

37. Po pierwsze, chciałabym przypomnieć niektóre uwagi rzecznika generalnego P. Mengozziego z jego opinii w sprawie BAA [36]. Moim zdaniem, jeżeli skarżący jedynie wnosi o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego, Sąd Pierwszej Instancji powinien ograniczyć się do sprawdzenia, czy decyzja Komisji (pod względem proceduralnym) została wydana prawidłowo. W praktyce może to oznaczać zbadanie procedur stosowanych przez Komisję, które doprowadziły do wydania tej decyzji. Takie badanie może polegać na sprawdzeniu, czy Komisja wykazała, że nie było poważnych trudności w ustaleniu, czy sporny środek nie stanowił pomocy lub że stanowił pomoc zgodną ze wspólnym rynkiem [37].

38. Jeżeli Sąd Pierwszej Instancji dojdzie do wniosku, że decyzja Komisji o niewszczynaniu postępowania wyjaśniającego nie została

32 — Skarżący w tej sprawie przedstawił bardzo podobne zarzuty jak 3F przed Sądem Pierwszej Instancji.

33 — Punkt 37 wyroku.

34 — Zobacz w szczególności pkt 37 wyroku, w którym w ramach ustalania właściwego testu na legitymację procesową dla skarżącego Trybunał stwierdził, że „BAA nie ograniczył się jedynie do zakwestionowania odmowy wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego, ale zakwestionował również zasadność spornej decyzji" (podkreślenie własne). W pkt 76 opinii rzecznik generalny P. Mengozzi wydaje się potwierdzać taką interpretację.

35 — Zobacz na przykład E. Friedensköld *Locus Standi in Article 88 (2) EC cases:* No cure for the Plaumann blues I i M. Schmauch *Locus Standi and Article 88(3):* No cure for the Plaumann blues II, European Law Reporter 1/2008, s. 17. O ile się nie mylę, komentarz do wyroku w sprawie BAA nie został jeszcze opublikowany.

36 — Punkty 68–76.

37 — Punkt 71 opinii rzecznika generalnego P. Mengozziego do wyroku w sprawie BAA.

wydana w sposób właściwy, powinien on stwierdzić jej nieważność [38].

39. Jeżeli skarżący podniósł argument pomocniczy dotyczący dokonanej przez Komisję merytorycznej oceny rozpatrywanego środka, nie powinno to w moim pojęciu mieć wpływu na próg dotyczący legitymacji procesowej. Pod względem praktycznym uwagi pomocnicze z zakresu materialnego sprawy mogą przydać się Trybunałowi w ustaleniu, czy Komisja rzeczywiście rozwiązała wszystkie poważne trudności w ramach swojej wstępnej oceny, czy rozpatrywany środek jest zgodny ze wspólnym rynkiem albo czy nie stanowi on pomocy państwa. Elementy te mogą także wykryć błąd proceduralny ze strony Komisji.

40. Nie widzę powodów, dla których przedstawienie pomocniczych uwag merytorycznych dotyczących rozpatrywanego środka miałoby prowadzić do wymogu stosowania bardziej rygorystycznego testu na legitymację procesową. Tak jest w szczególności, w przypadku gdy skarżący nie dąży do wiążącego ustalenia, czy rozpatrywany środek stanowi zgodną z prawem pomoc państwa a zależy mu jedynie na zbadaniu przez sąd, czy Komisja słusznie dokonała wstępnej oceny tego środka.

38 — Następnie Komisja może wydać ponownie decyzję, nie będąc związana swoją wstępną oceną rozpatrywanego środka. Jeżeli została stwierdzona nieważność decyzji ze względu na trudności w ocenie pomocy przez Komisję, posiadając wprawdzie swobodę decyzyjną co do niewszczyznania postępowania wyjaśniającego — Komisja musi wykazać, że wspomniane trudności zostały pokonane.

41. Takie podejście jest zbyt formalistyczne i jest niekorzystne dla skarżącego, który twierdzeniem, że Komisja dokonała błędnej oceny merytorycznej wspiera swój wniosek w sprawie oceny przez sąd wstępnej oceny Komisji.

42. W szczególności zgodnie z tym podejściem trudno jest sobie wyobrazić, że skarżący może bez trudności uniknąć wejścia w meritum decyzji, w przypadku gdy zmierza on do wykazania, że wciąż istnieją poważne trudności we wstępnej ocenie rozpatrywanej pomocy dokonanej przez Komisję. Wyrokami w sprawie ARE i BAA Trybunał stworzył prawdziwą linę akrobacyjną, po której skarżący i ich adwokaci muszą ostrożnie balansować. Bardzo łatwo mogą się oni poślizgnąć na niej i spostrzec, że znajdują się albo w pułapce bardziej rygorystycznego testu z wyroku w sprawie Plaumann, albo że nie uczynili wystarczająco, żeby przekonać Trybunał, iż decyzja, którą zamierzają zakwestionować zawiera rzeczywiście błędy proceduralne.

43. Moim zdaniem lepiej by było gdyby Trybunał potraktował skargę, odnosząc się do jej rzeczywistego celu raczej niż do kwestii, czy wnoszący odwołanie oparł się na argumentach leżących u podstaw wstępnej oceny domniemanej pomocy dokonanej przez Komisję.

44. W niniejszej sprawie wprawdzie 3F zakwestionował zasadność twierdzeń Komisji dotyczących charakteru pomocy, to zrobił to w ramach wniosku o sądową kontrolę decyzji proceduralnej Komisji. Legitymację procesową 3F należy oceniać raczej na podstawie kryterium, czy 3F można uznać za zainteresowaną stronę.

45. Gdyby Sąd Pierwszej Instancji dokonał oceny legitymacji procesowej 3F na tej podstawie, to bardzo prawdopodobnie uwzględniony zostałby argument wnoszącego odwołanie, że rozpatrywana pomoc może wywierać wpływ na jego interesy.

46. Jednakże w zakresie dopuszczonym niniejszym orzecznictwem, fakt, że w ramach skargi o stwierdzenie nieważności spornej decyzji, 3F zakwestionował zasadność spornej decyzji oznacza, że należy stosować test na legitymację procesową z wyroku w sprawie Plaumann.

47. Zatem Sąd Pierwszej Instancji miał rację, stosując test z wyroku w sprawie Plaumann, w ten sposób wykluczając ocenę, czy 3F można było uznać za „zainteresowaną stronę" w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE.

48. Trybunał powinien także dokonać oceny zarzutów odwołania wniesionych przez 3F na podstawie, czy podmiot ten może wykazać legitymację procesową na podstawie testu z wyroku w sprawie Plaumann.

49. Wreszcie w wyroku w sprawie ARE Trybunał orzekł, że w przypadku gdy skarga o stwierdzenie nieważności została wniesiona przez stowarzyszenie powołane dla ochrony wspólnych interesów określonej kategorii podmiotów, sporna decyzja może dotyczyć tego stowarzyszenia indywidualnie w zakresie, w jakim pozycja rynkowa członków tego stowarzyszenia została istotnie naruszona [39]. Oceny zarzutów dotyczących legitymacji procesowej wniesionych przez 3F należy zatem dokonać w tym świetle.

W przedmiocie zarzutu pierwszego odwołania

50. Pierwszy zarzut wnoszącego odwołanie polega na twierdzeniu, że Sąd Pierwszej Instancji naruszył prawo, uznając w pkt 32 zaskarżonego postanowienia, iż 3F nie mógł twierdzić, że rozpatrywana pomoc mogła oddziaływać na jego pozycję konkurencyjną.

39 — Wyżej wymieniony w przypisie 20 wyrok w sprawie ARE, pkt 70.

51. W części drugiej pkt 32 Sąd Pierwszej Instancji stwierdził, że 3F nie mogła powołać się na niekorzystne oddziaływanie na jego pozycję konkurencyjną w odniesieniu do innych związków zawodowych co się tyczy negocjacji porozumień zbiorowych w danym sektorze. Na poparcie tego stanowiska Sąd Pierwszej Instancji stwierdził, że porozumienia w ramach negocjacji zbiorowych nie wchodzą w zakres prawa konkurencji i powołał się w tym względzie na pkt 52-60 wyroku w sprawie Albany [40].

52. 3F uważa, że niniejszą sprawę należy odróżnić od sprawy Albany. Ta ostatnia dotyczyła bowiem sporu w przedmiocie tego, czy od pracodawcy w drodze porozumienia zbiorowego można wymagać, żeby pozostawał członkiem konkretnego funduszu emerytalnego. W tym przypadku Trybunał uznał, że takie porozumienie nie może wchodzić w zakres prawa konkurencji na podstawie obecnego art. 81 ust. 1 WE. Tymczasem niniejsza sprawa dotyczy kontroli decyzji Komisji w sprawie przepisów podatkowych, które zdaniem 3F mają wpływ na zdolność zawierania porozumień zbiorowych przez wnoszącego odwołanie. 3F zgadza się, że porozumienia zbiorowe nie wchodzą w zakres art. 81 ust. 1 WE, ale twierdzi on, że rozwiązanie przedstawione przez Sąd Pierwszej Instancji w tym względzie nie ma znaczenia dla wyniku niniejszej sprawy.

53. Dlatego też 3F twierdzi, że Sąd Pierwszej Instancji nieprawidłowo zastosował wyrok w sprawie Albany.

40 — Wyżej wymieniony w przypisie 12.

54. W odpowiedzi Komisja przedstawia dwa argumenty. Po pierwsze, Komisja twierdzi, że pierwszy zarzut odwołania wniesiony przez 3F obarczony jest błędem polegającym na tym, że 3F nie zakwestionował części pierwszej pkt 32, w której Sąd Pierwszej Instancji stwierdził, że 3F nie może ustalić legitymacji procesowej na takiej podstawie, że konkuruje z pracodawcami swoich członków. Fakt, że 3F nie zakwestionował twierdzenia Sądu z części pierwszej tego punktu oznacza zatem, że jego argument dotyczący części drugiej pkt 32 jest nieskuteczny, jako że twierdzenie Sądu z części pierwszej pkt 32 stanowi samo w sobie wystarczającą podstawę do uznania tej skargi za niedopuszczalną.

55. Argument pierwszy Komisji można potraktować pobieżnie. Komisja w nim błędnie zakłada, że podstawy, na których wnoszący odwołanie opiera swoją legitymację procesową są kumulatywne, w tym sensie, że jeżeli nie ustali on swojej legitymacji procesowej w oparciu o którąkolwiek z kilku podstaw, to nie może powoływać się na legitymację procesową wcale. Podstawy te są jednak alternatywne. Jeżeli wnoszący odwołanie może ustalić swoją legitymację procesową na jednej podstawie, odwołanie należy uznać za dopuszczalne. Ponadto jak wskazał 3F na rozprawie, nie konkuruje on z pracodawcami swoich członków.

56. Zatem należy oddalić argument pierwszy Komisji w tym względzie.

57. Po drugie, Komisja twierdzi, że Sąd Pierwszej Instancji prawidłowo zastosował wyrok w sprawie Albany.

58. Przejdę zatem do dokładniejszego omówienia wyroku w sprawie Albany.

59. W wyroku w sprawie Albany Trybunał uznał, że porozumienia zbiorowe negocjowane pomiędzy zarządem a partnerami społecznymi w celu realizacji założeń polityki społecznej nie wchodzą w zakres badania z art. 81 ust. 1 WE, ponieważ założenia te uległyby osłabieniu, gdyby porozumienia miałyby podlegać ocenie z tego artykułu [41].

60. W niniejszej sprawie 3F wniósł o zbadanie decyzji Komisji odmawiającej wszczęcia formalnego postępowania wyjaśniającego. Postępowanie to miało dotyczyć przepisów podatkowych a nie porozumień zbiorowych. 3F uważa, że sporne przepisy podatkowe ograniczają jego zdolność do zawierania porozumień zbiorowych. Sam fakt, że oceny porozumień zbiorowych nie można przeprowadzać na podstawie art. 81 WE (zob. wyrok w sprawie Albany) nie może stanowić odpowiedniej podstawy dla wniosku, że 3F nie ma prawa przedstawić takiego argumentu.

41 — Punkty 59 i 60.

61. Co do zasady podzielam taką linię rozumowania.

62. Moim zdaniem Sąd Pierwszej Instancji odczytał wyrok w sprawie Albany w sposób zbyt rozszerzający. W niniejszej sprawie nie został wniesiony wniosek, tak jak w sprawie Albany, o to aby Trybunał dokonał oceny konkretnego porozumienia zbiorowego w świetle zasad z zakresu konkurencji. 3F natomiast stwierdził, że domniemana pomoc miała wpływ na jego pozycję konkurencyjną w odniesieniu do innych związków zawodowych. Jednym ze sposobów, w jaki 3F pragnął wykazać wpływ na jego pozycję konkurencyjną było twierdzenie, że domniemana pomoc wywiera niekorzystny wpływ na jego zdolność do zawierania porozumień zbiorowych.

63. Nawet jeżeli porozumienia zbiorowe nie wchodzą w zakres prawa konkurencji, Sąd Pierwszej Instancji wyciągnął wniosek, który nie stanowi logicznej konsekwencji tego twierdzenia. Wyłączenie porozumień zbiorowych z badania w świetle zasad prawa konkurencji nie powinno wykluczać możliwości wykazania przez skarżącego, że jego pozycja konkurencyjna doznała uszczerbku w drodze powołania się na osłabioną pozycję względem innych związków zawodowych w zakresie zawierania porozumień zbiorowych.

64. Sąd Pierwszej Instancji dokonał zatem błędnej oceny wpływu rozpatrywanej pomocy na pozycję konkurencyjną 3F. Należało raczej sprawdzić, czy domniemana pomoc wywarła wpływ na pozycję konkurencyjną 3F w porów-

naniu do innych związków zawodowych marynarzy.

65. W związku z tym uważam, że zarzut pierwszy wniesiony przez 3F jest uzasadniony.

Drugi zarzut odwołania

66. 3F twierdzi, że Sąd Pierwszej Instancji naruszył prawo, uznając w pkt 35 i 36 zaskarżonego postanowienia, że 3F nie mógł oprzeć się na kwestiach społecznych w celu ustalenia, że sporna decyzja dotyczyła go indywidualnie.

67. Sąd Pierwszej Instancji stwierdził w pkt 36, że nie było kwestii społecznych, co do których 3F mógł mieć uwagi, ponieważ jedyne skutki społeczne wynikały z samego rejestru DIS, nie wynikały one zaś z ulgi podatkowej stosowanej wobec marynarzy pracujących na pokładach statków wpisanych do tego rejestru.

68. 3F twierdzi, że Sąd Pierwszej Instancji powinien był zbadać, czy 3F mógł wnieść uwagi w przedmiocie społecznych aspektów ram prawnych (tj. ochrony marynarzy ze Wspólnoty na podstawie wytycznych z 1997 r.), zgodnie z którymi należy dokonać oceny przepisu podatkowego, takiego jak rozpatrywany w spornej decyzji. 3F podnosi, że jako przedstawiciel grupy marynarzy ze Wspólnoty, jest on stroną, która mogłaby przedstawić uwagi w przedmiocie aspektów społecznych pomocy, gdyby formalne postępowanie wyjaśniające z art. 88 ust. 2 WE zostało wszczęte. Sąd Pierwszej Instancji powinien był zatem stwierdzić, że decyzja Komisji o niewszczynaniu tego postępowania indywidualnie dotyczyła 3F.

69. Nie mogę się z tym zgodzić.

70. Jak słusznie podnosi Komisja, prawo zainteresowanych stron do wniesienia uwag w przedmiocie aspektów o charakterze społecznym wchodzi w skład praw proceduralnych, z których strony te korzystają od momentu wszczęcia postępowania, o którym mowa w art. 88 ust. 2 WE [42].

71. Jednakże 3F musi ustalić, że spełnia test na legitymację procesową z wyroku w sprawie

42 — Stanowi to logiczne zrozumienie wyroku Sądu Pierwszej Instancji (utrzymanego w mocy przez Trybunał Sprawiedliwości) ww. w przypisie 16 wyroku w sprawie Comité d'entreprise de la Société française de Production, w którym Sąd stwierdził, że podmioty reprezentujące pracowników przedsiębiorstwa mają prawo, jako zainteresowane strony wnieść uwagi do Komisji w przedmiocie aspektów o charakterze społecznym.

Plaumann [43]. Sama możliwość, że 3F (jako przedstawiciel pracowników końcowych beneficjentów pomocy) mógłby wykazać, że decyzja Komisji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego miałaby niekorzystny wpływ na jego prawo do wniesienia uwag w ramach postępowania z art. 88 ust. 2 WE zaledwie wystarcza do uznania go za „zainteresowaną stronę" w rozumieniu art. 88 ust. 2 WE.

72. Rzekoma odmowa praw proceduralnych nie wystarcza, żeby 3F wyróżnić indywidualnie zgodnie z testem w sprawie Plaumann [44].

73. Z tego względu należy oddalić zarzut drugi odwołania.

Zarzut trzeci odwołania

74. W zarzucie trzecim odwołania 3F twierdzi, że Sąd Pierwszej Instancji w pkt 37 swojego postanowienia nieprawidłowo zastosował linię orzecznictwa zapoczątkowanego wyrokiem w sprawie Plaumann, uznając, iż fakt, że pomoc przekazywana jest końcowym beneficjentom (armatorom) poprzez obniżenie wynagrodzeń brutto nie jest wystarczający w celu wykazania, że omawiana pomoc dotyczy 3F indywidualnie.

75. 3F twierdzi, że w następstwie wyroku Trybunału w sprawie ARE, pomoc państwa dotyczy indywidualnie związku zawodowego w zakresie, w jakim przepisy podatkowe wywierają znaczący wpływ na pozycję członków tego związku zawodowego [45]. Pomimo że Trybunał w tym wyroku odnosi się do „podmiotów gospodarczych" [46], co zwykle oznacza przedsiębiorstwa, 3F uważa, że reprezentowanych przez ten związek pracowników można także uznać za podmioty gospodarcze, mając na względzie szczególną uwagę jaką im poświęcono w wytycznych z 1997 r.

76. Komisja twierdzi, że niniejszą sprawę należy odróżnić od sprawy ARE. Niniejsza skarga dotyczy bowiem decyzji o niewszczynaniu formalnego postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 WE, podczas gdy sprawa ARE dotyczyła drugiej decyzji wydanej w następstwie tego postępowania wyjaśniającego, które zakończyło wydanie pierwszej decyzji uznającej wstępny system pomocy za niezgodny z prawem. Ponadto w odróżnieniu od okoliczności leżących

43 — Test, który charakteryzuje znacznie wyższy próg, zobacz pkt 28 i 31 powyżej.

44 — Zobacz ww. w przypisie 16 wyrok w sprawie Comité d'entreprise de la Société française de Production, pkt 50–53 stosujący wyrok Sądu Pierwszej Instancji w pkt 41 i 42.

45 — Punkt 70 wyroku.

46 — Punkt 72 wyroku.

u podłoża sprawy ARE, okoliczności wynikające z niniejszej skargi nie dotyczą bezpośredniej pomocy i wniosek o stwierdzenie nieważności nie został wniesiony przez bezpośrednich konkurentów końcowych beneficjentów pomocy.

77. Komisja rozwija ten ostatni argument, twierdząc, że członków 3F nie można uznać za „podmioty gospodarcze" w rozumieniu przedstawionym w wyroku w sprawie ARE i nie można uznać, że bezpośrednio konkurują oni z armatorami, którzy ostatecznie korzystają z pomocy poprzez przysługującą im możliwość obniżenia wynagrodzeń brutto. Zdaniem Komisji, jeżeli członkowie 3F konkurowaliby bezpośrednio, znaleźliby się w tej samej pozycji co rolnicy z wyroku w sprawie ARE a ich wniosek nie byłby dopuszczalny na tej samej podstawie, jako że wszystkich marynarzy unijnych można byłoby postrzegać jako konkurentów armatorów (nie tylko duńskich marynarzy, których 3F reprezentuje) [47].

78. Moim zdaniem z twierdzenia Sądu Pierwszej Instancji z pkt 37 zaskarżonego postanowienia należy wyciągnąć dwa wnioski.

79. Po pierwsze, Sąd Pierwszej Instancji uznał, że marynarze reprezentowani przez 3F nie konkurują z armatorami, którzy są końcowymi beneficjentami pomocy. Nie widzę w tym twierdzeniu nic szczególnie kontrowersyjnego. Gdyby marynarze konkurowali z armatorami, ich pozycja byłaby analogiczna do pozycji rolników ze sprawy ARE i skarga byłaby niedopuszczalna ze względu na brak indywidualnego oddziaływania. Dlatego też zgadzam się z argumentem Komisji, że 3F nie może ustalić dopuszczalności na tej podstawie.

80. Po drugie, jeżeli końcowa korzyść trafia do armatorów w drodze możliwości obniżenia wynagrodzeń brutto, wstępna korzyść musi trafić do samych marynarzy [48].

81. Stwierdziwszy powyższe, moim zdaniem Sąd Pierwszej Instancji powinien był następnie dokonać oceny, czy rozpatrywana pomoc miała negatywny wpływ na pozycję konkurencyjną marynarzy, którzy są członkami 3F w porównaniu do marynarzy niebędących członkami tego związku zawodowego. Sąd tego jednak nie zrobił [49].

47 — Punkt 72 wyroku.

48 — W ten sposób, będąc w stanie żądać niższych wynagrodzeń brutto na rzecz takiej samej korzyści netto, omawiani marynarze stają się bardziej konkurencyjni.

49 — Takie podejście jest zgodne z twierdzeniem Sądu Pierwszej Instancji w pkt 32 zaskarżonego postanowienia. Jednakże 3F zakwestionował wspomniane twierdzenie w zarzucie pierwszym swojego odwołania, który moim zdaniem powinien zostać uwzględniony. Zobacz ww. pkt 62–65.

82. W związku z tym, podsumowując, należy uwzględnić zarzut trzeci odwołania w zakresie, w jakim Sąd Pierwszej Instancji nie zbadał skutków pomocy na pozycję członków 3F w porównaniu z innymi marynarzami.

Zarzut czwarty odwołania

83. W pkt 38-40 zaskarżonego postanowienia Sąd Pierwszej Instancji stwierdził, że 3F nie mógł ustalić legitymacji procesowej na takiej podstawie, że rozpatrywane przepisy podatkowe mogłyby mieć bezpośredni wpływ na jego interesy jako negocjatora, W tym względzie Sąd Pierwszej Instancji dokonał rozróżnienia pomiędzy pozycją 3F i pozycją skarżących z wyroków w sprawie Van der Kooy [50] (Landbouwschap) i w sprawie CIRFS [51] (International Rayon and Synthetic Fibre Committee).

84. 3F twierdzi, że Sąd Pierwszej instancji niesłusznie dokonał takiego rozróżnienia i niesłusznie uznał, że 3F nie mógł ustalić legitymacji na tej podstawie. W tym względzie 3F postrzega te przypadki nie jako wyjątkowe okoliczności, w których stwierdzono indywidualne oddziaływanie, ale jako dwa bardzo odmienne przykłady szerszej zasady, tj., że pozycja stowarzyszenia jest wyraźna i zindywidualizowana, jeżeli odegrało ono szczególną rolę w przyznaniu pomocy lub w ustaleniu warunków, w których pomoc ta jest dozwolona.

85. Jeżeli wspomniane sprawy ustanawiają taką zasadę, rola 3F jako negocjatora porozumień zbiorowych, obejmująca negocjacje warunków zatrudnienia swoich członków z armatorami, którzy są końcowymi odbiorcami pomocy sprawia, że 3F staje się elementem mechanizmu przekazywania pomocy jej końcowym beneficjentom. 3F wywodzi trzy odrębne argumenty z tego twierdzenia.

86. 3F twierdzi po pierwsze, że pełni taką samą funkcję jak Landbouwschap z wyroku w sprawie Van der Kooy, należy zatem uznać, że posiada podobny status, w związku z czym może ustalić legitymację na podstawie negatywnego wpływu pomocy na jego rolę jako negocjatora [52].

87. Komisja twierdzi, że 3F nie ma — w przeciwieństwie do Landbouwschap z wyroku w sprawie Van der Kooy — nierozłącznego związku z pomocą będącą przedmiotem spornej decyzji i że nie negocjowała sposobu, w jaki pomoc ta została przekazana od

50 — Wyżej wymieniony w przypisie 16.
51 — Wyżej wymieniony w przypisie 17.

52 — 3F zmierza także do odróżnienia swojej pozycji od pozycji skarżącego z wyroku w sprawie Comité d'entreprise de la Société française de Production, twierdząc, że przedmiotowa pomoc ma wpływ na pozycję konkurencyjną członków 3F. Dokonam analizy tego argumentu w pkt 105–113 poniżej.

państwa jej beneficjentom końcowym. 3F jest po prostu jednym z wielu związków zawodowych, którego członkami są marynarze. 3F nie znajduje się w sytuacji faktycznej odróżniającej go od innych podmiotów.

88. Argumentem drugim przedstawionym przez 3F jest, że pomimo iż 3F zgadza się, że nie brał udziału w negocjowaniu wytycznych z 1997 r., to w ramach swojej skargi działa w celu ochrony swoich członków, którzy stanowią specyficzną grupę szczególnie chronioną przez te wytyczne. Błędna wykładnia wytycznych z 1997 r., (która zdaniem 3F polega na tym, że rozpatrywana pomoc została uznana za zgodną ze wspólnym rynkiem) będzie miała negatywne skutki dla 3F i jego członków. A zatem, pomimo że fakt, iż 3F wniósł skargę do Komisji, nie wystarcza dla ustanowienia legitymacji, to 3F (tak jak skarżący w sprawie CIRFS) posiada legitymację celem żądania ochrony jego członków na podstawie wytycznych z 1997 r.

89. Na argument trzeci 3F Komisja odpowiada, że legitymacja skarżącego w sprawie CIRFS wynikała z jego pozycji negocjatora w rozmowach z Komisją w sprawie pomocy dla omawianego sektora. Sąd Pierwszej Instancji słusznie zatem dokonał rozróżnienia pomiędzy powyższym przypadkiem a niniejszą sprawą. Komisja dodaje, że jeżeli 3F miało mieć legitymację w celu „kontroli stosowania" wytycznych z 1997 r., to istotnie zostałby podważony wymóg indywidualnego oddziaływania.

90. Argumentem trzecim 3F jest, że pełnił on — choć bez powodzenia — rolę negocjatora, sprzeciwiając się wprowadzeniu przez rząd duński rozpatrywanych przepisów podatkowych.

91. Komisja odpowiada, że 3F jedynie zakwestionował rozpatrywane przepisy podatkowe wdrażane przez rząd duński. 3F nie negocjował wprowadzenia tych przepisów. Dlatego też na tej podstawie nie można go uznać za negocjatora.

92. Omówię po kolei każdy z argumentów 3F.

93. 3F po pierwsze, zmierza do ustalenia, że wyroki w sprawach Van der Kooy i CIRFS ilustrują szerszą zasadę.

94. Oczywiście, że okoliczności faktyczne leżące u podstaw tych dwóch spraw są raczej różne. W wyroku w sprawie Van der Kooy

Landbouwschap reprezentował organizacje hodowców w negocjacjach z rządem Niderlandów dotyczących taryf gazu. Organizacja ta była także stroną porozumienia taryfowego i brała aktywny udział w formalnym postępowaniu wyjaśniającym, które prowadziła Komisja na podstawie art. 88 ust. 2 WE. Natomiast International Rayon and Synthetic Fibre Committee z wyroku w sprawie CIRFS nie negocjowała z państwem członkowskim, ale z Komisją w charakterze partnera w procesie przyjmowania wytycznych. Organizacja ta podjęła także działania związane z polityką restrukturyzacji sektora i podobnie jak Landbouwschap w wyroku w sprawie Van der Kooy zgłosiła uwagi w trakcie postępowania wyjaśniającego. Sąd uznał, że obydwa podmioty posiadają legitymację procesową w celu zaskarżenia odpowiednich decyzji Komisji przed sądami wspólnotowymi [53].

95. Jestem gotowa się zgodzić, że te dwa przypadki nie są zupełnie wyjątkowe, stanowią raczej ilustrację zasady bardziej ogólnej, że legitymację procesową może ustalić skarżący będący w stanie wykazać, iż rozpatrywana pomoc oddziałuje na jego pozycję jako negocjatora [54], bez względu na to czy Komisja wszczęła postępowanie wyjaśniające czy też nie. W moim przekonaniu ten szczególny sposób ustalania legitymacji procesowej nie wywołuje problemu zgodności z testem przedstawionym w wyroku w sprawie Plaumann [55]. Ponadto wydaje mi się jednak, że względy dotyczące zarówno dostępu do wymiaru sprawiedliwości, jak i polityki socjalnej zdecydowanie przemawiają za takim podejściem. Przejdę zatem do oceny argumentów służących twierdzeniu 3F, że pomoc ma wpływ na jego pozycję negocjatora.

96. Pomimo że 3F jako negocjator porozumień zbiorowych może odgrywać rolę w zakresie przekazywania pomocy armatorom [56], to jednak nie ma wpływu na zwolnienia podatkowe przyznawane na początku marynarzom będących podatnikami. W tym względzie 3F nie jest negocjatorem [57].

97. Z tych powodów nie zgadzam się z argumentem pierwszym 3F.

53 — Zobacz ww. w przypisie 16 wyrok w sprawie Van der Kooy, pkt 25 i ww. w przypisie 17 wyrok w sprawie CIRFS, pkt 30.

54 — Jak sugeruje Sąd Pierwszej Instancji w pkt 38 zaskarżonego postanowienia.

55 — Jeżeli a contrario Trybunał nie traktuje tego jako zasady ogólnej, różnice pomiędzy pozycją 3F a okolicznościami faktycznymi w sprawie Van der Kooy i w sprawie CIRFS moim zdaniem stoją na przeszkodzie, żeby 3F mógł ustalić legitymację procesową w drodze analogii do tych przypadków.

56 — Poprzez możliwość przyznaną armatorom na podstawie rozpatrywanych przepisów podatkowych do obniżania wynagrodzeń brutto, zachowując jednocześnie wynagrodzenia netto.

57 — Twierdzenie 3F, że pomoc ma negatywny wpływ na jego rolę jako negocjatora porozumień zbiorowych zostało omówione w pkt 105–113 poniżej.

98. Po drugie, moim zdaniem 3F nie można uznać za „negocjatora" wytycznych z 1997 r. Nie brał on udziału w negocjacji tych wytycznych, dlatego też nie można ustalić legitymacji na tej podstawie. Ponadto argument 3F, że jego celem jest ochrona swoich członków przed błędną wykładnią tych wytycznych nie zmienia mojego stanowiska. Nie pełniąc szczególnej roli negocjacyjnej w powstaniu wytycznych z 1997 r., 3F nie może twierdzić — bez wcześniejszego wykazania, że pomoc wywiera negatywny wpływ na konkurencyjną pozycję tego związku zawodowego lub jego członków — iż składając wniosek do Komisji o wszczęcie postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2 WE (w celu właściwego stosowania wytycznych), ma on na celu ochronę siebie i swoich członków.

99. Argument drugi 3F nie stanowi zatem niezależnej podstawy dla legitymacji procesowej, zależy on natomiast od wykazania przez 3F negatywnego wpływu pomocy na konkurencyjną pozycję tego związku zawodowego lub jego członków. Na argument sam w sobie można byłoby się powołać tylko, w przypadku gdyby 3F mógł wykazać wspomniany negatywny skutek [58].

58 — Zobacz podobnie pkt 105–113 poniżej.

100. W ostatnim argumencie na poparcie zarzutu czwartego odwołania 3F powołuje się na swój sprzeciw wobec krajowych przepisów podatkowych. Komisja stwierdziła w swoich uwagach pisemnych, że diametralny sprzeciw wobec tych przepisów był niezgodny z żądaniem wzięcia udziału w negocjacjach, które prowadziły do ustanowienia tych przepisów. Jednakże na rozprawie Komisja posunęła się dalej, twierdząc, że nie ma znaczenia jak bardzo związek zawodowy zaangażowany jest w proces legislacyjny na poziomie krajowym, bo w żadnym razie na tej podstawie nie może on uzyskać legitymacji w celu zakwestionowania decyzji Komisji o niewszczynaniu postępowania wyjaśniającego na podstawie art. 88 ust. 2. Komisja zasugerowała, że zakwestionowanie pomocy przed sądami krajowymi a następnie wniosek do Trybunału na podstawie art. 234 WE to najwłaściwsze metody działania.

101. Nie zgadzam się z tym, żeby związek zawodowy, który uczestniczy w pełni w negocjacjach dotyczących systemu pomocy na poziomie krajowym, ale nie udaje mu się nie dopuścić do wdrożenia tego systemu pomocy nie mógł zakwestionować decyzji Komisji o niewszczynaniu postępowania wyjaśniają-

cego (a w zamian był zmuszony do skorzystania z bardziej okrężnej i mniej pewnej drogi postępowania przed sądem krajowym oraz odesłania w trybie prejudycjalnym) [59].

102. Jednakże, jeżeli omawiany związek zawodowy jedynie wykazał, że wniósł zastrzeżenia formalne — nie uprawdopodobnił on w ten sposób, że był negocjatorem. To do Sądu Pierwszej Instancji należy ustalenie, czy skarżący wystarczająco udowodnił swoje twierdzenie, że pełnił funkcję negocjatora.

103. W niniejszej sprawie Sąd Pierwszej Instancji stwierdził jako fakt [60], że 3F nie wykazał, iż negocjował przyjęcie przepisów podatkowych z rządem duńskim. W związku z tym, że nie wniesiono zarzutu w przedmiocie przeinaczenia dowodów, faktu tego nie można kwestionować.

104. Z powyższych względów należy moim zdaniem oddalić zarzut czwarty odwołania wniesionego przez 3F.

59 — W tym względzie chciałabym w pełni zaaprobować uwagi rzecznika generalnego F.G. Jacobsa w pkt 37–49 jego opinii z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie C-50/00 P Unión de Pequeños Agricultores, Rec. s. I-6677 (wyrok z dnia 25 lipca 2002 r.); dostęp do Trybunału poprzez sąd krajowy i odesłanie w trybie art. 234 WE nie zastępuje w pełni takiego dostępu na podstawie art. 230 WE.

60 — Punkt 40 zaskarżonego postanowienia.

Końcowy wniosek w przedmiocie dopuszczalności

105. Zgodnie z art. 61 statutu Trybunału Sprawiedliwości, w sytuacji gdy Trybunał uchyla orzeczenie Sądu Pierwszej Instancji, może on wydać orzeczenie ostateczne w sprawie, jeśli stan postępowania na to pozwala.

106. W moim przekonaniu 3F wykazał, że Sąd Pierwszej Instancji naruszył prawo poprzez niezbadanie, czy rozpatrywana pomoc wywierała negatywne skutki na członków 3F.

107. Czy 3F podjął wystarczające działania w celu ustalenia, że należy mu przyznać legitymację procesową jako skarżącemu przed Sądem Pierwszej Instancji?

108. Z przeprowadzonej analizy materiałów przedstawionych Trybunałowi i Sądowi Pierwszej Instancji wynika moim zdaniem, że argument 3F, iż pomoc ma negatywny wpływ na jego pozycję konkurencyjną jest błędny.

109. Kwestionowany przepis stanowi ulgę podatkową.

110. Marynarz może otrzymać ulgę podatkową tylko wtedy, gdy podlega także podatkowi dochodowemu. W związku z czym, jedynie marynarze będący podatnikami korzystają z przepisów, o których poddanie postępowaniu wyjaśniającemu przez Komisję wnosił 3F.

111. We wspólnotowych wytycznych z 1997 r. „marynarze wspólnotowi" zostali zdefiniowani jako podlegający opodatkowaniu w państwie członkowskim WE. Zatem grupa marynarzy, którzy korzystają z rozpatrywanych przepisów, jak słusznie wskazała Komisja stanowi tą samą grupę marynarzy, których wspólnotowe wytyczne mają za zadanie chronić.

112. Z tego wynika, że rozpatrywana pomoc nie może mieć negatywnego wpływu na pozycję konkurencyjną marynarzy będących członkami 3F względem marynarzy, którzy nie są marynarzami wspólnotowymi w rozumieniu wytycznych wspólnotowych.

113. Dlatego też, pomimo iż moim zdaniem zarzuty pierwszy i trzeci odwołania są uzasadnione, Trybunał powinien odrzucić skargę jako niedopuszczalną.

W przedmiocie kosztów

114. Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.

115. Komisja wniosła o obciążenie kosztami postępowania. W związku z tym, że moim zdaniem wnoszący odwołanie powinien przegrać sprawę, należy uwzględnić żądanie Komisji.

Wnioski

116. Proponuję zatem, by Trybunał:

— uchylił zaskarżone postanowienie;

— odrzucił odwołanie jako niedopuszczalne;

— obciążył 3F kosztami postępowania.